

Михайлюк Ганна Іванівна,
заступник директора з навчальної роботи

Реалізація заходів «Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді» в ДПТНЗ «Сарненський професійний аграрний ліцей» під час викладання предметів загальноосвітнього циклу

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- поваги до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті України;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до національно-мовних особливостей;
- рівність всіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність країни.

Для реалізації цих завдань необхідна системна робота. Саме тому була розроблена Концепція національно-патріотичного виховання та виданий наказ МОН України.

Національно-патріотичне виховання учнів на уроках загальноосвітньої підготовки у нашому навчальному закладі здійснюється відповідно до Листа МОН України від 26.02.2015 року № 1/9-305 «Методичні рекомендації щодо вивчення базових дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах у 2015/2016 навчальному році», та наказу МОН України від 16.06.2015 року № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та Методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді у загальноосвітніх навчальних закладах».

Виходячи із змісту вище зазначених документів, в ліцеї був виданий наказ № 78 «Про вивчення базових дисциплін із загальноосвітньої підготовки та організацію навчально-виховного процесу в ліцеї».

Керуючись даним наказом, викладачі загальноосвітньої підготовки розробили План напряму національно-патріотичного виховання під час вивчення предмету, який у вересні кожен викладач представив для розгляду на спільному засіданні методичних комісій загальноосвітньої підготовки. Пункти Плану напряму національно-патріотичного виховання під час вивчення предмету внесені в поурочно-тематичне планування кожного предмета і кожен рік вдосконалюються.

Впродовж навчального року викладачі забезпечують необхідну системну роботу щодо впровадження в навчальний процес форм і методів національно-патріотичного виховання (тобто здійснюють практичну реалізацію Плану напряму). Адже засобами змісту навчальних предметів формуються якості особистості, що характеризуються ціннісним ставленням до суспільства, держави, самої себе та інших, природи, праці, мистецтва.

Рідна мова – найважливіший засіб патріотичного виховання. На уроках української мови викладач Егрі Катерина Петрівна формує духовний світ учнів, цілісні світоглядні уявлення, добирає дидактичні матеріали до тем такі, які широко і системно демонструють повнокровність і спроможність нашої мови в усіх сферах життя.

Національно-патріотичне виховання на уроках української літератури викладачі Егрі Катерина Петрівна та Михайлюк Ганна Іванівна, здійснюють на основі проблемного вивчення художніх текстів, де є активна чи пасивна позиція героїв у ставленні до проблем національного відродження; їхньої системності, де домінантою є настанови до національного відродження. На уроках моделюють ситуації, які сприяють розумінню учнями суспільно-політичних явищ, змальованих автором у творі, проводять аналогії із сучасністю, через мистецтво слова пробуджується національна свідомість.

На уроках зарубіжної літератури викладач Егрі Катерина Петрівна виховує любов до української мови і літератури як органічної частки світової культури. Вивчаючи твори зарубіжних поетів в українських перекладах, звертає увагу учнів на майстерність художніх перекладів. Акцентує увагу на ролі України в житті і творчості митців зарубіжної літератури, особливості втілення української теми в їхніх творах: Оноре де Бальзак, М. Булгаков, А. Ахматова.

Під час вивчення англійської мови викладачі Дерпач Вікторія Вікторівна і Скибан Ірина Василівна, формують власне патріотизм, виховують любов до України як своєї Батьківщини. Розвивають уміння презентувати свою країну у світі, культуру і побут свого народу, святкові обряди і культурні цінності,

національні особливості та реалії життя в спілкуванні із зарубіжними ровесниками та гостями. Реалізують ці завдання за допомогою матеріалів, розроблених англійською мовою викладачем Дерпач Вікторією:

- видатні науковці України;
- олімпійські чемпіони України;
- економічні реформи в Україні;
- Декларація про державний суверенітет України;
- Ярослав Мудрий та Тарас Шевченко;
- з історії України;
- історичні місця України;
- Конституція України;
- молодіжні організації України;
- Україна – європейська держава;
- Київ – столиця України;
- державна мова України;
- Гімн України;
- клімат України;
- українські традиції;
- українська кухня.

Олександр Довженко писав: «Народ, що не знає своєї історії, є народ сліпців. І такий народ завжди будуть зневажати і поневолювати.» Із тисяч народів і народностей світу лише 200 виростили в нації – створили свої держави й домоглися визнання світової спільноти, серед них – Україна.

На уроках історії України, викладач Сахненко Любов Миколаївна, доносить до учнів ідею української державності. Адже у 2016 році Україна відзначила 25 – річчя Незалежності. Український інститут національної пам'яті назвав 2016 рік – Роком Державності на честь низки історичних подій, які привели до проголошення, а потім відновлення України у ХХ ст.

Викладач акцентує увагу на патріотизмі і моральності діячів визвольного руху України, показує витoki цього патріотизму: подвиг героїв Крут, боротьба за волю України повстанців Холодного Яру, діяльність УПА, спротив дисидентів тоталітарній системі. Роль історичних постатей: Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Пилип Орлик; видатні представники українського народу: Т. Шевченко, В. Винниченко, М. Міхновський, М. Грушевський, С. Петлюра, С. Бандера. Події у листопаді 2013 – березні 2014 років, що продемонстрували готовність молодого покоління відстоювати національні цінності, українську державність. Проголошена у 1991 році Незалежність потребує постійного захисту.

Виховання почуття патріотизму здійснюється і на уроках математики викладачами Гриневич Тетяною Олександрівною

та Зелінським Олександром Івановичем при розв'язуванні задач. В процесі навчання викладачі звертають увагу на прізвища українських математиків та їхній внесок у розвиток математичної науки. Наприклад, одне з таких прізвищ Михайло Пилипович Кравчук, на пам'ятнику якого написано: «Моя любов це Україна і математика». Він був академіком Всеукраїнської Академії Наук, в 1938 році безпідставно репресований і засланий на Колиму, де загинув.

Навчаючи інформатики та технологій, викладач Зелінський Олександр Іванович, орієнтує увагу на формування готовності учнів до життя і продуктивної діяльності в умовах інформатизованого суспільства майбутнього і визначає не тільки його зміст але й світоглядну спрямованість. Добирає фактичний матеріал виховної спрямованості з історії обчислювальної техніки в Україні, внеску вітчизняних вчених в розвиток світової науки, показує, що на певних історичних етапах вітчизняна наука та індустрія були на найвищих позиціях, на світовому рівні.

Особливо велика роль у вихованні в учнів патріотизму, гордості за свою Батьківщину, почуттів поваги до інших народів різних країн належить соціально-економічній географії світу. Викладач Сахненко Любов Миколаївна вивчаючи кожну тему, кожен урок, які містять політико-виховну інформацію, допомагає учням усвідомлено сприйняти і переконатись – кращого місця ніж рідний дім немає у цілому світі.

Фізика та астрономія має великі виховні можливості українознавчого аспекту. Викладач Курачик Петро Миколайович на уроках використовує різні форми і методи для реалізації національно-патріотичного виховання:

- цікаві розповіді про окремі епізоди з життя та діяльності видатних вчених та винахідників;
- історичні довідки про відкриття фізичних законів;
- досягнення вітчизняної науки в різних галузях господарства;
- демонструє досліди, макети фізичних приладів та установок, які відтворюють видатні фізичні відкриття та винаходи в Україні;
- демонструє фото- та відео-фрагменти з історії фізики в Україні;
- розв'язування задач з українознавчим змістом;
- акцентує увагу на проектах українських вчених в галузі досліджень космосу.

Національно-патріотичне виховання на уроках біології, екології та хімії, викладачі Панько Ірина Миколаївна та Лохвич Олександр Сергійович тісно пов'язують з пізнавальною діяльністю учнів. Звертають увагу на внесок української науки в розвиток світової

біологічної і хімічної наук, вчених хіміків та біологів, які прославили Україну. Наголошують, що Україна може пишатись тим, що вона входить в п'ятірку країн світу за поширеністю палеонтологічних знахідок докембрію.

На уроках фізичної культури викладачі Опалько Сергій Адамович, Жабчик Андрій Федорович та Зелінський Олександр Іванович реалізують Концепцію національно-патріотичного виховання учнів під час вивчення модуля «Теоретично-методичні знання» у темах «Відродження олімпійських ігор сучасності», основні цінності олімпізму, визначні спортивні досягнення олімпійців, Олімпійська Україна. Під час вивчення варіативних модулів ознайомлюють учнів з історією виникнення та розвитку видів спорту, відомими українськими спортсменами та їх досягненнями на міжнародній арені, характеризують види спорту на сучасному етапі. Головне завдання викладачів фізичної культури спрямоване на вдосконалення фізичної форми учнів, їх функціональної готовності до захисту Вітчизни.

Важливою складовою національно-патріотичного виховання є уроки предмета Захист Вітчизни. Викладач Жабчик Андрій Федорович прищеплює шанобливе ставлення до Збройних Сил України, здійснює підготовку до оволодіння військовими професіями, мотивує учнів до військової служби. Урок як основна організаційна форма предмета починається із шиккування та виконання Гімну України.

На уроках історії України, української літератури та мови, правознавства викладачі ґрунтовно опрацювали терміни «патріотизм», «нація», їх розуміння учнями, опановано поняття «сепаратизм», причини його виникнення та види. У трактуванні термінології Друга світова війна використовуються матеріали, розроблені Українським інститутом національної пам'яті у жовтні 2014 року. (Матеріали Інституту наявні в кабінеті історії, завідувач Сахненко Л.М, та в заступника директора з навчальної роботи).

З метою ознайомлення учнів з іменами учених – українців світової слави, щоб молодь усвідомлювала велич українського народу в історії людського існування, викладачі оформили матеріали про українських патріотів, що прославили Україну своїми дивовижними обдаруваннями: в науці, технічній діяльності, винаходах, мають досягнення у вітчизняній науці в різних галузях народного господарства. Видатні постаті патріотичного спрямування, що уміють переборювати життєві труднощі і йдуть до власної мети, стають зразком для вироблення в учнів власних життєвих стратегій. Ці матеріали використовуються при вивченні тих чи інших тем предметів:

- «Видатні українські вчені – мовознавці у світовій науці», викладач Еґрі Катерина Петрівна;
- «Історичні постаті України», викладач Сахненко Любов Миколаївна;
- «Вітчизняні вчені – географи та краєзнавці», викладач Сахненко Любов Миколаївна;

- «Вчені-економісти України», викладачі Власюк Тетяна Володимирівна, Шеруда Вікторія Миколаївна;
- «Вчені-математики України», викладач Гриневич Тетяна Олександрівна;
- «Вчені хіміки – українці», викладач Панько Ірина Миколаївна;
- «Вчені біологи – українці», викладачі Панько Ірина Миколаївна, Лохвич Олександр Сергійович;
- «Видатні українські вчені в галузі фізики та космонавтики», викладач Курачик Петро Миколайович;
- «Видатні українські вчені – інформатики та цікаві факти у галузі вітчизняної техніки», викладач Зелінський Олександр Іванович;
- «Олімпійські чемпіони України», викладачі Опалько Сергій Адамович, Зелінський Олександр Іванович;
- «Учасники АТО – наші земляки», викладач Жабчик Андрій Федорович;

Реалізацію національно-патріотичного виховання втілено на відкритих уроках:

- ✓ викладач Сахненко Любов Миколаївна провела урок з предмета «Історія України» на тему: «Депортація кримських татар в 1944 році». Вміло пов'язано виучуваний матеріал із сьогоденням – станом Криму та становищем татар на півострові. Зміст уроку сприяв в учнів інтересу до навчання, виховання патріотизму, національної свідомості та гідності;
- ✓ викладач Курачик Петро Миколайович, провів з предмета «Фізика» урок на тему: «Реактивний рух. Розвиток космонавтики в Україні», який сприяв розвитку в учнів мислення, виховання патріотизму - гордості за свою Вітчизну. Розглядаючи внесок українських вчених у розвиток космонавтики поєднав виступи учнів з переглядом відео. Урок сприяв розвитку кожного учня його пам'яті, мислення;
- ✓ викладач Ульмасбаєва Ольга Анатоліївна, провела урок з предмета «Правознавство» на тему: «Органи виконавчої та законодавчої влади в Україні», на якому використала матеріал модернізації Української держави відповідно до Указу Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку України «Україна - 2020», курс децентралізації влади, оновлення законодавства України «Про забезпечення права на справедливий суд»;
- ✓ викладач Лохвич Олександр Сергійович провів урок з предмета «Біологія» на тему: «Загальна характеристика біосфери, вчення В.І. Вернадського про біосферу». Вдало підібраний відео сюжет про згубне використання природи – став заклик до учнів берегти природу. А розповідь учнів та викладача про українського вченого В.І. Вернадського, який створив вчення про біосферу, його вклад для відродження України, її культури і науки (яка супроводжувалась презентацією) сприяло патріотичному вихованню –

формуванню в учнів знань та уявлення про досягнення нашої країни в галузі науки про біосферу;

- ✓ викладач Еґрі Катерина Петрівна провела урок з предмета «Українська мова» на тему: «Стилістичні засоби морфології». Головним завданням уроку було виховання поваги та любові до державної мови і формування духовного світу учнів. Образом «зорі» широко й системно продемонстровано повнокровність і спроможність нашої мови в усіх сферах життя.

Роль вдосконалення фізичної форми учнів, їх функціональної готовності до захисту Вітчизни розкрили Дерпач Вікторія Вікторівна відкритому уроці з предмета «Англійська мова» на тему: «Спорт у нашому житті» та Опалько Сергій Адамович, з предмета «Фізична культура» на тему: «Метання гранати».

Широкі можливості щодо виховання почуттів патріотизму викладачі створюють при проведенні тематичних позакласних заходів.

В актовому залі ліцею викладач предмета «Захист Вітчизни» Жабчик Андрій Федорович провів Урок мужності, присвячений Дню захисника України на тему «Україна понад усе».

Мета: Вшанування мужності та героїзму захисників Незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій звитяг українського народу з метою сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу ліцеїстів. Виступили із зверненням до учнів та працівників учасники бойових дій в зоні АТО Власюк Сергій Віталійович та випускники ліцею.

Патріотична та національна тема звучала і в матеріалах проведення предметних тижнів:

- українська література - в березні викладачем Михайлюк Г.І. було проведено літературне свято, присвячене річниці від дня народження Т.Г. Шевченка – «Кобзарю! Твій дух піднімає нас знову Свободу свою боронити!» - фестиваль читців-декламаторів творів Шевченка на якому 21 учень прочитав напам'ять вірш Кобзаря.
- географія – «Видатні географи України», викладач Сахненко Л.М.;
- інформатика - «Видатні українські вчені – інформатики», викладач Зелінський О.І.;
- Захист Вітчизни – конкурс-фестиваль патріотичної пісні «Червона калина», викладач Жабчик А.Ф.;
- фізика – «Українські винахідники в галузі фізики», викладач Курачик П.М.;
- історія України – «Шлях до Незалежності», викладач Сахненко Л.М.;
- правознавство – «Ти людина, отже, маєш право», викладач Ульмасбаєва О.А.;
- економіка - «Рівненська сірникова фабрика», «Сарненський хлібозавод «Рум'янець»», та «Відомі економісти України», викладач Шеруда В.М.;

На заняттях предметних гуртків:

- історії рідного краю - «Сарненщина – частина незалежної України»,
- математики - «Творці математики з України», «Премії НАН України імені видатних українських вчених», «Пам'ятники українським математикам».

Питання національно-патріотичного виховання розглядалось на засіданнях методичних комісій. Виступили із рефератами:

- «Особливості впровадження Концепції національно-патріотичного виховання на уроках географії», викладач Сахненко Л.М.;
- «Формування предметної і ключових компетентностей учнів, виховання національної свідомості, патріотизму та громадянськості на уроках фізики», викладач Курачик П.М.;
- «Розвиток патріотичних якостей учнів засобами іноземної мови», викладач Дерпач В.В.;
- «Формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень про українську мову, як сучасну, європейську, багату, культурну засобами дидактичного матеріалу різних тематичних груп», викладач Егрі К.П.;
- «Формування в учнів знань та уявлень про досягнення нашої країни в галузі наук біології та екології, викладач Лохвич О.С.;
- «Виховання почуттів патріотизму в учнів при проведенні позакласних заходів з математики», викладач Гриневич Т.О.

В червні викладачі – члени методичних комісій гуманітарної підготовки, фізичної культури та «Захисту Вітчизни» (голова – Сахненко Л.М.) і природничо-математичного циклу (голова – Гриневич Т.О.) звітують «Про реалізацію Плану напряму національно-патріотичного виховання при викладанні предметів».

Таким чином, на уроках, в позаурочний час учні отримують базові наукові знання, що слугують фундаментом формування їх історичної свідомості, патріотизму. Тому формування ціннісного ставлення особистості до суспільства, Батьківщини, держави, нації, самого себе – справа всього педагогічного колективу і потребує системної копійки роботи, яку необхідно продовжувати.

